



Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау агенттігінің (Монополияға қарсы агенттік) 2014 - 2018 жылдарға арналған стратегиялық жоспары туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 31 желтоқсандағы № 1589 қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 10 наурыздағы № 112 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 10.03.2015 № 112 қаулысымен.

Р Қ А О - н ы ң е с к е р т п е с і !

Осы қаулы 2014 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

2008 жылғы 4 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 62-бабына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау агенттігінің (Монополияға қарсы агенттік) 2014 – 2018 жылдарға арналған стратегиялық жоспары бекітілсін.

2. Осы қаулы 2014 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануға тиіс.

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі *С. Ахметов*

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы
Ү к і м е т і н і ң
2 0 1 3 ж ы л ғ ы 3 1 ж е л т о қ с а н д а ғ ы
№ 1 5 8 9 қ а у л ы с ы м е н
бекітілген

**Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау агенттігінің
(Монополияға қарсы агенттік)
2014 – 2018 жылдарға арналған
стратегиялық жоспары**

1. Миссиясы мен пайымы

Миссиясы. Бәсекелестікті қорғау, монополистік қызметті шектеу және жосықсыз бәсекеге жол бермеу арқылы нарық субъектілері мен

тұтынушылардың әл-ауқатын арттыру.

Пайымы. Адал бәсекелестікті дамыту үшін қолайлы жағдайлар қалыптастыруға бағытталған бәсекелестікті қорғаудың тиімді жүйесі.

2. Ағымдағы ахуалды және қызметтің тиісті салаларындағы (аясындағы) даму үрдістерін талдау

1-стратегиялық бағыт. «Тауар нарықтарында бәсекелестікті дамытуға ж ә р д е м д е с у »

1. Реттелетін саланы немесе қызмет аясын дамытудың негізгі параметрлері 2013 жылғы 4 қыркүйектегі Дүниежүзілік экономикалық форумның (ДЭФ) есебіне сәйкес өткен жылмен салыстырғанда Қазақстан 1 позицияға көтеріліп, 148 елдің арасында 50-ші орынды иеленді. Бұл позиция Қазақстанның 2005 жылдан бастап ЖБИ рейтингісіне қатысу тарихындағы ең жақсы позиция болып т а б ы л а д ы .

ЖБИ-дің 119 индикаторының ішінен 84 индикатор бойынша, оның ішінде Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау агенттігінің (Монополияға қарсы агенттік) (бұдан әрі – Агенттік) құзыретіне жатқызылған индикаторлар бойынша ж а қ с а р ғ а н ы б а й қ а л а д ы .

Сонымен қатар, кейбір көрсеткіштердің деңгейі орташа мәннен елеулі төмендегенін атап өткен жөн. Мысалы, «Нарық үстемдігінің дәрежесі» бойынша 78 және «Жергілікті бәсекелестіктің қарқындылығы» бойынша 120-шы орын.

Себептерді анықтау мақсатында Агенттік тереңдетілген талдау жүргізді. Ол үшін екі индикаторды есептеуді көздейтін Қазақстан Республикасында бәсекелестіктің даму деңгейін айқындау әдістемесі әзірленді:

1) «Өңірлік бәсекелестіктің қарқындылығы» (өңірлерде бәсекелестіктің даму дә р е ж е с і н а й қ ы н д а й д ы) ;

2) «Экономиканың негізгі салаларының монополиялану деңгейі» (экономиканың негізгі салаларында бәсекелестіктің даму дәрежесін айқындайды).

Аталған индикаторлар ресми статистикалық деректерге және нарық субъектілеріне жүргізілген сауалнамаға негізделген. Жүргізілген зерттеу әрбір жекелеген өңірде экономиканың барлық салалары бойынша тұтастай бәсекелестіктің жай-күйін, сондай-ақ кейіннен басқару шешімдерін қабылдау үшін мемлекеттік органдардың бәсекелестікті дамыту жөнінде қабылдаған шараларының тиімділігін бағалауға мүмкіндік берді.

Қазіргі уақытта заңнамалық деңгейде табиғи монополияларға 15 сала жатқызылды, олар қызметтің 45 түрден астамын қамтиды. Қызметті 20 түріне мемлекеттік монополия енгізілді.

Бәсекелес орта тұтастай Қазақстан Республикасында қазіргі уақытта

монополияланудың орташа дәрежесімен сипатталады. 2012 жылы Агенттік жүргізген зерттеуге сәйкес монополиялану деңгейі 0,58 балды (%) құрады.

Бұл ретте, экономикада неғұрлым монополияланған салалар электрмен жабдықтау, қалдықтарды жинау мен бөлуді бақылау, тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді әзірлеу, денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер (нарықта мемлекеттік мекемелердің қатысуы есебінен) және т.б. болып табылады. Бәсекелестік өнер, ойын-сауық, демалыс, құрылыс, көтерме және бөлшек сауда сияқты және басқа да салаларда біршама дамыған.

Сонымен бір мезгілде 2012 жылдың қорытындысы бойынша өңірлік бәсекелестіктің қарқындылық деңгейі 0,52 балды (%) құрады. Атап айтқанда, бәсекелестік қатынас Астана қ., Алматы қ., Алматы, Қызылорда, Оңтүстік Қазақстан және басқа да облыстарда айтарлықтай дәрежеде дамыған, Павлодар, Маңғыстау облыстарында және т.б. дамымаған.

Сонымен қатар, әрбір жекелеген облыста және әрбір жекелеген сегментте (тауар нарығында) бәсекелестік қатынастардың дамуының әртүрлі деңгейі байқалады. Бұл бірінші кезекте бәсекелестік қатынастардың дамуына кедергі келтіретін тоқсауылдардың болуына, саланың тартымдылық дәрежесіне және сұраныстар мен ұсыныстардың болуына байланысты. Мысалы, Қазақстандағы барлық инфрақұрылымдық қызмет табиғи монополия саласына жатқызылды (теміржол көлігі, электр және жылу энергетикасы, газ, мұнай өнімдерінің өндірісі, мұнай тасымалдау, азаматтық авиация, порттық қызмет, телекоммуникация және почта байланысы), бұл оның инвестициялық тартымдылығын төмендетеді.

Осыған байланысты, Агенттік тауар нарықтарына талдау жүргізеді, соның барысында аталған тауар нарықтарына кіру тосқауылдары анықталады және оларды жою бойынша ұсыныстар әзірленеді. Жүргізілген талдаулар нәтижесі бойынша тиісті мемлекеттік органдарға Қазақстан Республикасының тауар нарықтарында бәсекелестікті қорғауға және дамытуға бағытталған іс-шараларды өткізу бойынша ұсыныстар жіберіледі. 2011 жылғы 10 айда 29 тауар нарығына талдау жүргізілді, 2012 жылғы ұқсас кезеңде 31 талдау жүргізілген. 2013 жылғы 10 айда Агенттік бәсекелестік ортаның жай-күйін бағалауға 24 талдау жүргізді, оның нәтижесі бойынша Үкіметке және салалық мемлекеттік органдарға 23 ұсыныс енгізді, олардың 9-ы іске асырылуға қабылданды.

Бұдан басқа, қазіргі уақытта кәсіпкерлік қызметте, оның ішінде бәсекелестігі басынан бастап дамыған сегменттерде квазимемлекеттік сектордың болуының жоғары деңгейі байқалады. Талдау сауда-делдалдық қызмет, көлік қызметтері, сервистік сипаттағы қызмет, құрылыс, типографиялық, баспа қызметтері сияқты және т.б. бәсекелес нарықтарда мемлекеттің қатысуымен кәсіпорындар болғандығын көрсетті. Осыған байланысты, Агенттік көрсетілген тауар нарықтарында қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік кәсіпорындардың одан әрі

жүргізетін қызметіне келісім беруден бас тартты. Сонымен, «Бәсекелестік туралы» Қазақстан Республикасының Заңын (бұдан әрі – Заң) әкімшілендіру кезеңінде Агенттік квазимемлекеттік сектор субъектілерінің одан әрі жүргізетін қызметіне 5,5 мыңға жуық өтінішхаттар қарады.

Үстем немесе монополиялық жағдайдың туындауының немесе күшеюінің және (немесе) бәсекелестікті шектеудің алдын алу мақсатында монополияға қарсы орган мәмілені (іс-әрекеттерді) жүзеге асыруға монополияға қарсы органның алдын ала келісімін алудан көрінетін экономикалық шоғырлануға мемлекеттік бақылауды жүзеге асырады. Сонымен, 2011 жылғы қаңтар мен қазан аралығындағы кезеңде экономикалық шоғырлануға 240 өтінішхат қарауға, 2012 жылғы ұқсас кезеңде – 327 өтінішхат келіп түсті. 2013 жылғы 10 айда экономикалық шоғырлануға барлығы 132 өтінішхат қарауға келіп түсті. Сонымен қатар, қазіргі уақытта аталған процесс уақыт бойынша ұзаққа созылады, нарық субъектілері беретін құжаттар санының көптігі белгіленді.

2. Негізгі проблемаларды талдау

Қазіргі уақытта бәсекелестіктің дамуына кедергі келтіретін бірқатар проблемалық (әлсіз) жақтар мен қауіптер бар.

Біріншіден, бұл жаңа компаниялардың нарыққа кіруі үшін кемсітушілік шарттар. Көрсетілген шарттарға әртүрлі әкімшілік тосқауылдарды жатқызуға болады, олар жаңа қатысушылардың нарыққа кіру ынтасын төмендетеді, өндірістік емес шығасыларды арттырады және сыбайлас жемқорлық пен «әкімшілік ресурстың» туындауына жағдай жасайды.

Мысалы, негізгі кедергілердің бірі мемлекеттің отандық нарық субъектілерінің бағасын реттеуін атауға болады. Атап айтқанда, тауарларды еркін орналастыру, шекаралардың болмауы жағдайларында жекелеген ұлттық тізілімдерді жүргізу не оны монополияға қарсы саясаттың құралы ретінде жетілдіру орындылығы мәселесін шешу қажет.

Бұдан басқа, Қазақстанда реттелетін нарықтарды қолдану жүйесін сақтау орындылығы күмән тудырады. Оған вагон операторлары нарығы көрнекі мысал болып табылады. Агенттік теміржол вагондары қызметінің нарығын реттелетін қызметтер тізбесінен алып тастауды ұсынды. Аталған ұсыныс Үстем (монополиялық) жағдайға ие нарық субъектілерінің мемлекеттік тізіліміне (бұдан әрі – Тізілім) енгізілген субъектілерді бағалық реттеу қазақстандық бизнесті Кеден одағы елдерінің субъектілерімен тең емес жағдайға қоюына байланысты, себебі аталған елдерде нарықтың осы сегментінде тарифтік реттеу жоқ.

Бұл ретте Бірыңғай экономикалық кеңістікке (БЭК) қатысушы елдердің тауар нарықтарында сау бәсекелес ортаны құру үшін бірінші кезекте, БЭК-ке қатысушы елдердің өзара саудасындағы тосқауылдарды жою қажет. Бұл жерде әңгіме БЭК-ке мүше мемлекеттердің, салдарынан елдің бірінен нарық

қатысушысы басқа елдің нарық қатысушысымен тең дәрежеде бәсекелесе алмайтын не нарыққа мүлдем кіре алмайтын бәсекелестік мәселелері бойынша заңнамаларындағы әртүлілікте болып отыр. Мысалы, нарық қатысушыларына көршілес нарықтарға шыққан кезде тосқауылдар кездеседі, мысалы лицензиялау саласында бұл жиі кездеседі, өйткені қазіргі уақытта лицензиялауға жататын қызмет түрлері тек Кеден одағына мүше мемлекеттердің бірінің аумағында ғана бар. Айталық, Ресейде меншікті детектив қызметі лицензияланады. Қазақстанда ғана электрмен жабдықтау мақсатында электр энергиясын сатып алу лицензияланады. Белоруссияда ғана темекі өнімдерін бөлшек саудада өткізу лицензияланады. Мұндай тосқауылдар қарауға жатады.

Екіншіден, сала өсімінің төмен қарқыны, тіркелген шығындардың көптігі, алынатын кірістің төмен деңгейі бәсекелестіктің қарқындылығына, сондай-ақ қойылатын өнімдердің, қызметтердің сапасы мен бағасына теріс әсер етуі мүмкін.

Бұдан басқа, елеулі тосқауыл инфрақұрылымдардың даму қарқыны мен сапасының бизнестің сұранысына сәйкес келмеуі, оның ішінде табиғи монополиялар қуатының тапшылығы болып табылады. Мұның бәрі ішкі және сыртқы нарықтарда қазақстандық компаниялардың бәсекеге қабілеттілігіне әсер етеді. Неғұрлым дамыған ортаға және өз елдерінің инфрақұрылымына, оның ішінде қаржылық инфрақұрылымға қолжетімділігі бар шетел ойыншыларының жекелеген нарықтарда қазақстандық компаниялармен салыстырғанда, бәсекелестік артықшылықтары бар.

Мысалы, қант өндірісі нарығында шикізаттың өзіндік құны жоғары екендігі байқалады, қолданыстағы технологиялық жабдықтар моральдық және физикалық тұрғыдан ескірген, бұл өндірістің өзіндік құнын төмендетуге мүмкіндік бермейді. Ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері мен қант зауыттары арасындағы өзара іс-қимыл проблемалары (зауыттардың қант қызылшасын сатып алу бағасын төмендетіп белгілеуі, ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілермен және өніммен уақтылы есептеспеу) да саланың тартымдылығына теріс әсер етуде.

Үшіншіден, мемлекеттің кәсіпкерлік қызметке негізсіз қатысуы. Бәсекелестік үшін әлеуетті қауіп басқа нарық субъектілерімен бәсекелестік жағдай болатын салаларда мемлекеттік корпорацияларды құру мен олардың қызметі болып табылады. Мұндай субъектілердің қызметі олардың ерекше мәртебесі мен әкімшілік және саяси ресурсын пайдалану мүмкіндігіне байланысты барынша ашық болуы тиіс. Заңның 77 және 78-баптарының талаптарына сәйкес қызметін одан әрі жүргізуге бас тарту алған мемлекет қатысатын кәсіпорындар жекешелендірілуі немесе мемлекеттік мекеме болып қайта құрылуы тиіс.

Төртіншіден, тұтынушылардың сұранысы мен сатып алу қабілеттілігі. Сатып алудың төмен көлемі, жоғары бағалар, салада сұраныстың төмен икемділігі де

бәсекелестіктің қарқындылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің деректері бойынша 2013 жылғы екінші тоқсандағы тұтынушылық шығыстардың қарқыны ұқсас кезеңмен салыстырғанда, ақшалай шығыстардың жалпы санынан біршама төмендеді.

Мұндай жағдайдың туындау себептерінің бірі, мысалы параллель импортқа тыйым салу. Қазақстанда Зияткерлік меншік құқықтарын қорғау саласындағы реттеудің бірыңғай қағидаттары туралы келісімнің (бұдан әрі – Келісім) қабылдануына байланысты тауар белгісіне ерекше құқықтардың аяқталуының өңірлік қағидаттары қолданылады, яғни БЭЖ аумағына, тиісінше Қазақстан, Белоруссия, Ресей аумағына азаматтық айналымға енгізілген барлық тауарлар т е н д ә р е ж е д е т а н ы л а д ы .

Сонымен қатар, көрсетілген нормаларды практикада пайдалану нарықтарда (сатушылар арасында) бәсекелестікті жасанды шектейді, сондай-ақ тұтынушылардың құқықтарына негізсіз қысым жасайды.

Бүгінгі жағдайларда таңбаланған тауар белгілері бар түпнұсқа тауарлардың импортымен өндіруші не оның ресми дистрибьютері («Тойота», «Лексус» автомобильдеріне түпнұсқа бөлшектер, электроника, тұрмыстық аппаратура, азық-түлік өнімдері және т.б.) ғана айналыса алады. Бұл ретте тауарға бағалық бәсекелестік болмайды, өйткені тауар белгісінің құқық иесі өзінің «заңды» монополиялық жағдайын пайдаланады. Құқық иесі оның шарттарын, тауарларды айналымға енгізу шарттарын айқындай отырып, импортқа құқыққа келісу немесе бас тарту арқылы бәсекелестікке елеулі әсер етуі мүмкін.

Параллель импортқа рұқсат етілген жағдайда, қандай да бір тауарды басқа да тұлғалар әкелсе, бұл сатушылар арасындағы бәсекелестікке, салдарынан аталған тауарларға бағаның елеулі төмендеуіне әкеледі. Бұл тұтынушыға пайдалы.

Бұл өндірісті тұқыртып, шетелдік капиталдың жылыстауына, инвестицияның қысқаруына және т.б. әкеледі деген қарама-қайшы пікірлер де бар.

Дегенмен, егер компания шарт бойынша өзіне инвестициялау туралы міндеттеме алса, оқшауланған өндіріс параллель импортқа түспеуі тиіс.

Егер өндіріс оқшауландырылса, онда жергілікті шикізат пен материалдар, жиынтықтар, кұрауыштар пайдаланылып, түптеп келгенде қазақстандық қамтудың ұлғаюына, жаңа өндірістердің, жаңа жұмыс орындарының пайда б о л у ы н а ә к е л е д і .

Сонымен қатар, бұл өндірістер импорттан қорғалатын болады, алайда егер компания «ағытпалы жинаудан» басқа ештеңе ұсынбаса, онда жалпы жағдайларда «бәсекелестік теңізде» басқа да кәсіпкерлермен бәсекелесетін б о л а д ы .

Басқаша айтқанда, параллель импортты дұрыс пайдаланған кезде – Қазақстанның инвестициялар процесінің қуатты ынтасы болады.

Аталған құрал өндіруге бізде қажетті жағдай жасалған тауарлар тобы бойынша өндірісті ынталандыруға және сонымен қатар өндіру орынсыз болып танылған тауарларға бағаны төмендетуге мүмкіндік береді.

Бесіншіден. Қазіргі сәтте Агенттікте экономикалық шоғырлануға бақылауды жедел жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ақпараттық жүйе жоқ. Сонымен қатар, Агенттіктің тауар нарықтарындағы ахуалды бақылау бойынша қызметтің тиімділігін арттыру, сондай-ақ өтінішхаттарды қарау уақыттарын, нарық субъектілерінің беретін құжаттар санын қысқарту мақсатында Әділет, Индустрия және жаңа технологиялар министрліктерінің, Статистика агенттігінің, Салық комитетінің, акциялар тізілім ұстаушылардың дерекқорларымен және басқа да дерекқорлармен интеграциялану қажет.

Сонымен қатар, көрсетілген проблемаларды шешуде белгілі бір мүмкіндіктер бар.

Бірінші. Бұл табиғи монополиялар субъектілерінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің (тауарларының, жұмыстарының) тізбесін қысқарту жөніндегі жұмыстарды жалғастыру. Бұл жұмыс 2011 жылдан бастап ойдағыдай жүргізіліп келеді. Қазіргі уақытта интерконнект қызметі бәсекелес ортаға берілді.

Табиғи монополиялар саласының кейбір қызметтерін бәсекелес ортаға беру шығасыларды қысқартуға және тарифтерді төмендетуге әкелуі тиіс. Жеке жеткізушілер халықтың ерекше тобына жеңілдіктер беруі мүмкін. Осы монополиялардың меншігін сату салықтың көтерілуін болдырмауға, тіпті олардың кейбірін төмендетуге және жоюға мүмкіндік береді.

Мұнда АҚШ пен Жапонияның тәжірибесі үлгі боларлық. Табиғи монополияларды қайта реттеу нәтижесінде америкалық тұтынушылардың жылдық пайдасы \$42-54 млрд, Жапонияда - \$36 млрд. құрады. АҚШ-та әуе тасымалына баға 30 %-ға, телекоммуникация саласында 50 %-ға төмендеді. Бағалардың төмендеу себебі шынайы операциялық шығасылар көптеген секторларда 25–75 %-ға төмендеді.

Екінші. Бұл мемлекеттік монополияға жатқызылған қызмет түрлерін қысқарту. Аталған жұмыс 2012 жылы жүргізілді. Оның нәтижесінде «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік монополия мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды, оған сәйкес бәсекелес ортаға 24 қызмет түрінің 4-еуі берілді. Бұл коммуналдық қалдықтарды көму, гендік қорды сақтау мақсатында жануарлар әлемі объектілерін жасанды өсіруді қоса алғанда, өсіру; күзету қызметтерін көрсету; орман шаруашылығы.

Үшінші. Кәсіпкерлік қызметке негізсіз мемлекеттік қатысуды қысқарту. Атап айтқанда мынадай шараларды қабылдау қажет:

1) қызметін одан әрі жүргізуге монополияға қарсы органның бас тартуын

алған квазимемлекеттік сектор кәсіпорындарын қаржыландыруға жол бермеу, мүдделі мемлекеттік органдар қолдады;

2) қызметін одан әрі жүргізуге монополияға қарсы органның бас тартуын алған мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекет қатысатын АҚ, ЖШС-лардың тізбесін енгізу.

3. Сыртқы және ішкі факторларды талдау.

Кәсіпорындардың қызметіне, сондай-ақ тұтастай бәсекелестікті дамытуға әсер ететін негізгі ішкі факторларға мыналарды: әкімшілік, экономикалық, әлеуметтік және инфрақұрылымдық факторларды жатқызуға болады. Әкімшілік сипаттағы факторларға мемлекеттік органдардың экономикалық процестерге негізсіз араласуы жатады, оның ішінде мемлекеттік органдарда сыбайлас жемқорлық әрекеттерінің ықтимал белгілері, бизнес-ортаға әкімшілік жүктемелер, тұтастай бәсекелестікті дамыту бойынша мемлекет қабылдайтын шаралардың тиімділігі. Экономикалық фактор кредиттік, еңбек ресурстарының қолжетімділігін, кәсіпкерлікке инновациялық технологияларды қолдануды және т.б. қамтиды. Әлеуметтік факторларға кәсіпкерлік белсенділікті жатқызуға болады, ол шығарылған өнімдердің сапасын жақсартудан, оның ассортиментін кеңейтуден, жарнамалық, маркетингтік акцияларды өткізуден, яғни өз өнімдерін ілгерілетудегі белсенділігінен көрінеді. Сайып келгенде, негізгі құралдарға (үй-жайлар мен жабдықтарды жалға алу) қолжетімділік, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырған кезде табиғи монополия субъектілерінің қызметіне кемсітусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету де бәсекелестіктің даму дәрежесіне әсер ететін инфрақұрылымдық факторларға жатады.

Қазақстанның Кеден одағына кіруі отандық кәсіпкерлердің Кеден одағына қатысушы елдердің кәсіпкерлерімен бәсекелесу қабілетіне әсер ететін негізгі сыртқы факторлар болып табылады. 2013 жылғы 6 айда Кеден одағы елдерімен Қазақстанның сыртқы сауда айналымы 12 081,6 млн. АҚШ долларын құрады, бұл ұқсас кезеңнен 9,6 %-ға көп. Бұл ретте, 2013 жылғы 6 айдың қорытындысы бойынша Кеден одағының елдерімен экспорт 3 %-ға, ал импорт 12,3 %-ға өсті. Осыған байланысты қазақстандық бизнес үшін елдің ішкі нарықтарында да, одан тыс жерлерде де бизнес жүргізуге мүмкіндік береді.

Қазақстан үшін Кеден одағында жұмыс істеу бұл, әсіресе, Белоруссия мен Ресей инфрақұрылымына кемсітусіз қолжетімділікті орнату, үшінші елден импортты қысқарту болып табылады. Және маңыздысы - бизнес құрылымды дамыту үшін қолайлы жағдай жасау.

2-стратегиялық бағыт. «Бәсекелестікті қорғау және монополистік қызметті ш е к т е у »

1. Реттелетін саланың немесе қызмет аясы дамуының негізгі параметрлері
Монополияға қарсы саясатты іске асырудың негізгі бағыттары монополияға

қарсы заңнаманы бұзушылықтың алдын алу және жолын кесу болып табылады. Монополияға қарсы заңнаманы бұзушылық фактілері бойынша Агенттік 2013 жылдан бастап 123 тергеуді аяқтады, оның 116-ысынан бұзушылықтар анықталды.

2013 жылғы қаңтар-қараша аралығы кезеңінде монополияға қарсы заңнаманы бұзушылық үшін бюджетке түсім сомасы 211,5 млн. теңгені құрады.

Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексі рейтингінде «Қаржы қызметтерінің қолжетімділігі» индикаторы бойынша Қазақстан позициясы едәуір жақсарды, Қазақстан позициясы 19-тармаққа (79-орыннан 60-орынға дейін) көтерілді, «Мемлекеттік органдардың шешімдеріндегі фаворитизм» (77-орын), «Мемлекеттік секторда шешімдерді қабылдау ашықтығы» 3 позицияға (32-ден 29-орынға), Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексінің рейтингіндегі «Саясаткерлерге қоғамдық сенім» (37-ден 35-ке дейін) көтерілді.

2. Негізгі проблемаларды талдау

Сонымен қатар, бәсекелестік саясатты іске асыруға байланысты бірқатар проблемалар бар.

Монополияға қарсы заңнаманы бұзушылық бұрынғыдай көп көлемде сақталып отыр. Бұзушылық құрылымы мынадай: бәсекелестікке қарсы келісілген іс-әрекеттер және нарық субъектілерінің келісімі – 9; үстем жағдайды теріс пайдалану – 23; жосықсыз бәсекелестік – 25; мемлекеттік органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекеттері – 35.

Салалар бөлінісінде анықталған бұзушылықтардың ең көп бөлігі өзге де нарықтардың үлесіне келеді, оның ішінде қаржы нарықтарына – 32 %. Мысалы Агенттік қаржы нарығында жосықсыз бәсекелестіктің фактілерін анықтады. Қосымша талаптарды орындай отырып, нарық субъектісіне кредит берілген кезде жасалған шарттардан бас тартуға клиентті мәжбүрлеу фактісі орын алған.

Қаржы қызметтерінің қолжетімділігін қамтамасыз ету жөніндегі қабылданған шаралардың жеткіліксіздігін нарық субъектілеріне жүргізілген сауалнама да дәлелдейді. Онда 40,22 % респонденттер қиын екендігін деп атап өтті, ал сұралған респонденттердің 9,78 %-ы өңірде бизнес мақсаты үшін қаржы қызметін (банктер, инвестициялық банктер, сақтандыру және лизингтік компаниялар, брокерлік компаниялар) алу өте күрделі деп белгілеген.

Бұл ретте өңірде қаржы қызметтерін жеткізушілер арасында бәсекелестік қолжетімді баға бойынша қаржы қызметтері ұсыныстарын қандай деңгейде қамтамасыз етеді деген сұраққа 6,16 % респонденттер – өте жақсы, 40,6 % – жақсы, 24,28 % – қамтамасыз етпейді, 7,61 % – мүлдем қамтамасыз етпейді, ал 21,4 %-ы – жауап беруге қиынсынды.

Бірқатар жағдайларда мемлекеттік араласу экономикалық тиімділікті

арттыруға емес, керісінше төмендетуге әкеледі. Әкімшілік ресурсты пайдалану арқылы жабуға дейін әкелетін бизнеске әсер ету мүмкіндігінің өзі жиі шағын және орта кәсіпорындар үшін бәсекелестік ортаның айқындаушы факторы болып табылады. Мемлекеттік органдардың мүмкіндігі бәсекелестік күресте кеңінен пайдаланылып келеді және тек оң жағынан ғана емес. Мұны жүргізілген тексерулердің саны да растайды. Сонымен мемлекеттік органдарға қатысты бұзушылық 38 %-ды құрайды. Сондай-ақ нарық субъектілеріне жүргізілген сауалнама көрсеткендей, респонденттердің 30 %-ы сау бәсекелестік орта үшін ең көп қауіп мемлекеттік органдар қызметінен деп санайды, 25 %-ы жауап беруге қиынсынганын көрсеткен.

Мемлекеттік органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекеттерімен қатар, сондай-ақ монополияға қарсы заңнаманы бұзушылықтың қауіпті түрі бәсекелестікке қарсы келісімдер (картельдер) болып табылады. Сонымен қатар, қазақстандық монополияға қарсы практикада мұндай бұзушылықтардың жолын кесу жағдайлары өте сирек, бұл оларды анықтау үшін қажетті құралдардың (жедел іздестіру іс-шаралары) жетіспеуімен түсіндіріледі.

Мысалы, АҚШ, Еуропалық одақта, оның ішінде Германияда, Израильде, Венгрияда монополияға қарсы органдардың қызметтік үй-жайларда да, жекеменшік үйлерде де іздестіру мен құжаттарды алуды жүзеге асыруға өкілеттігі бар. Бұл ретте арнайы команда құрылады – басшы, команда мүшелері, ақпараттық технологиялар бойынша сарапшы, арнайы дағдысы бар мамандар (тілдік дайындық, жауап ала білу дағдылары), полицейлер.

Сонымен қатар, проблемалар блогында монополияға қарсы ден қою шараларын қолдану бойынша іс жүргізу рәсімдерінің ұзақтығы (әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттамалардан басқа іс материалдарына қосымша қажеттілігі туралы заңнама талабы, қылмыстық іс қозғаудан бас тарту туралы қаулы) атап өтіледі.

Соттардың аталған талаптарын орындау әкімшілік жазаларды қолдану мерзімдерін созады және Агенттік пен құқық қорғау органдары арасында шамадан тыс хат алмасуларға әкеледі. Мысалы, «Локомотив» АҚ, «ҚазМұнайГаз Өнімдері» АҚ, «Қазақмыс» корпорациясы» ЖШС және т.б. Соның салдарынан, қазіргі уақытта мемлекет бюджетіне 3 млрд. теңгеден астам аударылған жоқ.

Бұдан басқа, мынадай проблемалар сақталуда:

1) мемлекеттік органдардың өкілдері монополияға қарсы заңнама нормаларын жеткілікті түсінбейді, осының салдарынан бұрыс шешімдер қабылданады.

2) бәсекелестікті дамыту бойынша жағдайды нақты пайымдаудың және жүйелі құжаттың болмауы. Нәтижесінде, мұндай жағдай кәсіпкерлікке, олардың кейбірі жоғары шоғырландырылған болып қалып отырған экономика саласына

индексінің рейтингінде «нарық үстемдігінің дәрежесі» қосалқы индексі бойынша Қазақстанның позициясы	«ДЭФ жариялайтын есеп»	орын	83	78	77	76	75	74	73
Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік рейтингінде «ДЭФ жариялайтын жергілікті бәсекенің қарқындылығы» қосалқы индексі бойынша Қазақстанның позициясы	«ДЭФ жариялайтын есеп»	орын	113	120	119	118	117	116	115
Экономиканың түйінді салаларының монополиялану деңгейінің төмендеуі	Агенттіктің есептілігі	Балл	-	0,80	0,76	0,69	0,66	0,62	0,58

Нысаналы индикаторға қол жеткізу жолдары, құралдары және әдістері

1.1-міндет. Тауар нарықтарын монополиясыздандыру

Тікелей нәтижелер көрсеткіштері	Ақпарат көзі	Өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең				
			2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Табиғи монополиялар субъектілерінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің (тауарларының, жұмыстарының) тізбесін қысқарту	«Табиғи монополиялар субъектілерінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің (тауарларының, жұмыстарының) тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы	бірлік	1	1	-	1	-	1	-
Мемлекеттік монополияға жатқызылған қызмет түрлерін қысқарту	Қолданыстағы НҚА-ға өзгерістер енгізу	Бірлік	-	-	-	-	-	-	1
					жоспарлы кезеңде іске асыру мерзімі				

Тікелей нәтижелерге қол жеткізуге арналған іс-шаралар	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл
1. Тауар нарықтарына талдау жүргізу	X	X	X	X	X
2. Монополияға қарсы органның қызметкерлері үшін бәсекелестік саясатты іске асыру мәселелері бойынша курстар мен тағылымдамалар өткізу	X	X	X	X	X
3. Табиғи монополиялар субъектілерінің реттеліп көрсетілетін қызметтері (тауарларының, жұмыстарының) тізбесін кезең-кезеңмен қысқартудың іс-шаралар жоспарын әзірлеу	X	-	-	-	-
4. Мемлекеттік монополияға жатқызылған қызмет түрлерін кезең-кезеңмен қысқартудың іс-шаралар жоспарын бекіту	-	-	-	X	-
5. Табиғи монополиялар субъектілері қызметінің салаларын олардан жұмыстардың жекелеген түрлерін бәсекелес ортаға бөліп шығару тұрғысынан талдау	X	-	-	-	-

1.2-міндет. Бәсекелес ортаның жай-күйін жақсарту

Тікелей нәтижелер көрсеткіштері	Ақпарат көзі	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең				
			2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тауар нарықтарына жүргізілген талдаулардың нәтижесі бойынша Агенттік жіберген, мемлекеттік органдар іске асыруға қабылдаған бәсекелестікті қорғау және дамыту жөніндегі ұсыныстар үлесінің ұлғаюы	Агенттіктің есептілігі	%	-	20	25	27	29	31	33
Нормативтік құқықтық актілер жобаларында бәсекелестікті шектейтін нормаларды жою бойынша мемлекеттік органдар іске асыруға	Агенттіктің есептілігі	%	-	70	76	81	83		87

қабылдаған ескертулер үлесін ұлғайту									85	
Тікелей нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізуге арналған іс-шаралар				2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл			2018 ж
1. Тауар нарықтарына талдау жүргізу				X	X	X	X			X
2. Құзыретті мемлекеттік органдарға бәсекелестікті дамытудағы тосқауылдарды жою бойынша ұсыныстар жіберу				X	X	X	X			X
3. Агенттіктің тауар нарықтарына жүргізген талдау нәтижелері бойынша ұсыныстарын мемлекеттік органдардың іске асыру (орындау) мониторингі				X	X	X	X			X
4. Өзірленген Бәсекелестіктің даму деңгейін айқындау жөніндегі әдістемеге сәйкес нарық субъектілеріне сауалнама жүргізу				X	X	X	X			X
5. Бәсекелестікті шектейтін нормаларды анықтау және жою тұрғысынан нормативтік құқықтық базаға талдау жүргізу				X	-	-	-			-
1.3-міндет. Тауар нарықтарындағы жай-күйді бақылау сапасын, оның ішінде негізсіз мемлекеттік қатысуға жол ба арқылы арттыру және оны күшейту										
Тікелей нәтижелер көрсеткіштері	Ақпарат көзі	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең					
			2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 ж	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Монополияға қарсы органның мемлекеттік кәсіпорындарды және акцияларының (үлестерінің) 50 %-дан астамы мемлекетке тиесілі заңды тұлғаларды құруға келісім беруден бас тартуының үлесі (келіп түскен өтінішхаттардың жалпы санынан)	Агенттіктің есептілігі	%		10	10	12	13	14	15	
Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің сапасына қанағаттанған тұтынушылардың үлесі	Агенттіктің есептілігі	%	85	87	91	96	97	98	99	
Тікелей нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізуге арналған іс-шаралар	жоспарлы кезеңде іске асыру мерзімі									
				2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл		2017 жыл		2018 ж

1. Мемлекеттік кәсіпорындардың және акцияларының (үлестерінің) 50 %-дан астамы мемлекетке тиесілі заңды тұлғалардың және олармен үлестес тұлғалардың өтінішхаттарын қарау	X	X	X	X	X
2. Монополияға қарсы органның қызметкерлері үшін мемлекеттің кәсіпкерлік қызметке қатысуы бойынша курстар мен тағылымдамалар өткізу	X	X	X	X	X
3. Әзірленген Бәсекелестіктің даму деңгейін айқындау жөніндегі әдістемеге сәйкес нарық субъектілеріне сауалнама жүргізу	X	X	X	X	X
4. Квазимемлекеттік құрылым қатысатын нарықтарға экономикадағы мемлекеттік секторды қысқарту тұрғысынан мониторинг жүргізу	X	-	-	-	-
5. Мемлекеттік кәсіпорындардың «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 134-бабына сәйкес функцияларды орындау тұрғысынан олардың қызметіне талдау жүргізу	X	-	-	-	-

2-стратегиялық бағыт. Бәсекелестікті қорғау және монополистік қызметті шектеу

2.1-мақсат. Тауар нарықтарына кемсітусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету
Осы бағытқа қол жеткізуге бағытталған бюджеттік бағдарламалар коды 001, 002

Нысаналы индикатор	Ақпарат көзі	өлшем бірлігі	оның ішінде аралық мәнді көрсете отырып						
			есепті кезең		жоспарлы кезең				
			2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	20 жь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік рейтингінде қаржы қызметінің қолжетімділігі» қосалқы индексі бойынша Қазақстанның позициясы	« ДЭФ жариялайтын есеп	орын	78	60	59	58	57	56	55
Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексі рейтингінде мемлекеттік қызметшілердің	« ДЭФ жариялайтын есеп	орын	91	77	76	75	74		72

шешімдеріндегі фаворитизм» қосалқы индексі бойынша Қазақстанның позициясы									73	
Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік рейтингінде қабылданатын шешімдердің ашықтығы» қосалқы индексі бойынша Қазақстанның позициясы	« ДЭФ жариялайтын есеп	орын	31	29	28	27	26	25	24	
Монополияға қарсы орган қабылдайтын шаралар шындығында бәсекелестікті қорғайды деп санайтын сұралған респонденттердің үлесі	Агенттіктің есептілігі	%	-	10	16	20	25	30	35	

Нысаналы индикаторға қол жеткізу жолдары, құралдары және әдістері

2.1-міндет. Қолжетімді баға бойынша қаржы қызметтерін көрсетуді қамтамасыз ету мақсатында қаржы қызметте жеткізушілері арасында тең жағдайлар жасау

Тікелей нәтижелер көрсеткіштері	Ақпарат көзі	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең					
			2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	20 жь	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Қаржы қызметтері нарығында аяқталған тергеулердің жалпы санынан бұзушылықтар анықталған тергеулердің үлес салмағы	Агенттіктің есептілігі	%	-	70	72	74	75	76	77	
Қолжетімді баға бойынша қаржы қызметтері ұсынысын қамтамасыз ететін Қазақстан Республикасындағы қаржы қызметтерінің жеткізушілері арасындағы бәсекелестік деңгейін ұлғайту	Агенттіктің есептілігі	%	-	-	40	42	44	46	48	

Тікелей нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізуге арналған іс-шаралар			жоспарлы кезеңде іске асыру мерзімі						
			2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл		
1. Монополияға қарсы заңнаманы, оның ішінде қаржы нарықтарындағы бұзушылықтарға тергеу жүргізу			X	X	X	X	X		
2. Монополияға қарсы орган қызметкерлері үшін монополистік қызметті шектеу және жосықсыз бәсекелестікке жол бермеу бойынша курстар мен тағылымдамалар өткізу			X	X	X	X	X		
3. Өзірленген Бәсекелестіктің даму деңгейін айқындау жөніндегі әдістемеге сәйкес нарық субъектілеріне сауалнама жүргізу			X	X	X	X	X		
2.2-міндет. Мемлекеттік органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекеттерімен келтіретін залалдарын болдырмау									
Тікелей нәтижелер көрсеткіштері	Ақпарат көзі	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең				
			2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша шығарылған нұсқамалардың жалпы санынан орындалған нұсқамалардың үлесі (шағымданғандарды қоспағанда)	Агенттіктің есептілігі	%	-	64	66	68	69	70	71
Олар бойынша мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша тұлғаларды әкімшілік жауапкершілікке тарту туралы шешім қабылданған істердің жалпы санынан әкімшілік істер бойынша монополияға қарсы органның орындалған шешімдерінің үлес салмағы (шағымдалатындарын қоспағанда)	Агенттіктің есептілігі	%	-	62	64	66	67	68	69
Мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың шешімдерінде артықшылықтар көрсету	Агенттіктің есептілігі	%	-	-	20	25	30		40

фактілері азайды деп санайтын сұралған респонденттердің саны									35
Тікелей нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізу үшін іс-шаралар					жоспарлы кезеңде іске асыру мерзімі				
					2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	20 жыл
1. Монополияға қарсы заңнаманы, оның ішінде қаржы нарықтарындағы бұзушылықтарға тергеу жүргізу			X	X	X	X	X	X	
2. Монополияға қарсы органның қызметкерлері үшін монополистік қызметті шектеу және жосықсыз бәсекелестікке жол бермеу бойынша курстар мен тағылымдамалар өткізу			X	X	X	X	X	X	
3. Агенттіктің сот талқылауларына қатысуы			X	X	X	X	X	X	
4. Өзірленген Бәсекелестіктің даму деңгейін айқындау жөніндегі әдістемеге сәйкес нарық субъектілеріне сауалнама жүргізу			X	X	X	X	X	X	
5. Бәсекелестікті дамыту бойынша жергілікті атқарушы органдар қызметінің рейтингін жүргізу			X	-	-	-	-	-	
2.3-міндет. Адал бәсекелестікті насихаттауды және қабылданатын шешімдердің ашықтығын қамтамасыз ету									
Тікелей нәтижелер көрсеткіштері	Ақпарат көзі	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең				
			2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	20 жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексінің рейтингінде «Д Э Ф жариялайтын есеп» қосалқы индексі бойынша Қазақстанның позициясы	«Д Э Ф жариялайтын есеп»	орын	37	35	34	33	32	31	30
Адал бәсекелестіктің артықшылықтары, Агенттіктің негізгі қызметі, сондай-ақ ақпараттық материалдардың жалпы санынан қолданыстағы монополияға қарсы заңнаманы түсіндіру бойынша жұмыс нәтижелері туралы ақпараттық материалдар үлесі	Агенттіктің есептілігі	%	-	50	56	60	65	70	75
Негізгі қызмет бойынша монополияға қарсы орган туралы БАҚ-тағы хабарламалардың саны	Агенттіктің есептілігі	Бірлік	-	-	800	850	900	950	1000
					жоспарлы кезеңде іске асыру мерзімі				

бойынша әкімшілік жауапкершілікке тарту туралы шешім қабылданған істердің жалпы санынан әкімшілік істер бойынша монополияға қарсы органның орындалған шешімдерінің үлес салмағы (шағымдалатындарын қоспағанда)	Агенттіктің есептілігі	%	-	62	64	66	67	68	69
Үстем жағдайды теріс пайдалану фактілері бойынша монополияға қарсы орган қозғаған істердің жалпы санынан тергеу шеңберінде анықталған монополияға қарсы заңнаманы бұзушылықты растайтын әкімшілік соттар шешімдерінің үлес салмағы (шағымдалатындарын қоспағанда)	Агенттіктің есептілігі	%	-	62	64	66	67	68	69
Тікелей нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізуге арналған іс-шаралар					жоспарлы кезеңде іске асыру мерзімі				
					2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	20 жыл
1. Монополияға қарсы заңнаманы, оның ішінде қаржы нарықтарындағы бұзушылықтарға тергеу жүргізу					X	X	X	X	X
2. Монополияға қарсы орган қызметкерлері үшін монополистік қызметті шектеу және жосықсыз бәсекелестікке жол бермеу бойынша курстар мен тағылымдамалар өткізу					X	X	X	X	X
3. Агенттіктің сот талқылауларына қатысуы					X	X	X	X	X
4. Монополияға қарсы орган қызметкерлерінің ТМД, алыс шет елдерде (Халықаралық бәсеке желісі) өткізілетін оқыту іс-шараларына қатысуы					X	-	-	-	-
5. Халықаралық ынтымақтастықты жандандыруға бағытталған шараларды әзірлеу					X	-	-	-	-

Мемлекеттік органның стратегиялық бағыттары мен мақсаттарының мемлекеттің стратегиялық мақсаттарына сәйкестігі

Мемлекеттік органның стратегиялық бағыттары мен мақсаттары	Стратегиялық және (немесе) бағдарламалық құжаттың атауы
	Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы «Қазақстан – 2030: Бақылау қазақстандықтардың өсіп-өркендеуі, қауіпсіздігі және әл-ауқатының артуы» Қазақстан халқына Жолдауы

<p>1-стратегиялық бағыт. Тауар нарықтарында бәсекелестікті дамытуға жәрдемдесу 1.1 - мақсат. Тауар нарықтарында тиімді бәсекелестікті құру арқылы нарық субъектілері мен тұтынушылардың әл-ауқатын арттыру</p>	<p>«Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспары т » Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 1 ақпандағы № 922 Жарль</p> <p>«Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына стратегиясы» Парламент палатасының 2006 жылғы 18 қаңтардағы бірле отырысында Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың сөй. сөзі</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 29 қаңтардағы «Жаңа онжы жаңа экономикалық өрлеу - Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақ халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасының Президентінің 2011 жылғы 28 қаңтардағы «Болаша іргесін бірге қалаймыз!» атты Қазақстан халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 27 қаңтарда «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» Қазақстан халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың жылғы 14 желтоқсандағы «Қазақстан 2050» стратегиясы» қалыптасқан мемлек жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 19 наурыздағы № Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасын үдемел индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арна мемлекеттік бағдарламасы</p> <p>Қазақстан Республикасы Мемлекет басшысының «Қазақстанды әлеуметтік жаңғ Жалпыға бірдей Еңбек Қоғамына жиырма қадам» атты бағдарламалық мақаласы</p>
<p>2-стратегиялық бағыт. Бәсекелестікті қорғау және монополистік қызметті шектеу 2.1 - мақсаты. Тауар нарықтарына кемсітусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету</p>	<p>«Қазақстан – 2030: Барлық қазақстандықтардың өсіп-өркендеуі, қауіпсіздігі әл-ауқатының артуы» атты ел Президентінің 1997 жылғы Қазақстан халқына Жо</p> <p>«Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспары т » Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 1 ақпандағы № 922 Жарль</p> <p>«Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына стратегиясы» Парламент палатасының 2006 жылғы 18 қаңтардағы бірле отырысында Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың сөй. сөзі</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 29 қаңтардағы «Жаңа онжы жаңа экономикалық өрлеу - Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақ халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2011 жылғы 28 қаңтардағы «Болаша іргесін бірге қалаймыз!» атты Қазақстан халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 27 қаңтарда «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» Қазақстан халқына Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевт Қазақстан - 2050» стратегиясы» қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Қазақстан халқына 2012 жылғы 14 желтоқсандағы Жолдауы</p> <p>Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 19 наурыздағы № Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасын үдемел индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арна мемлекеттік бағдарламасы</p> <p>Қазақстан Республикасы Мемлекет басшысының «Қазақстанды әлеуметтік жаңғ Жалпыға бірдей Еңбек Қоғамына жиырма қадам» атты бағдарламалық мақаласы</p>

4. Функционалдық мүмкіндіктерді дамыту

Стратегиялық бағыттың атауы, мемлекеттік органның мақсаттары мен міндеттері	Стратегиялық бағытты, мемлекеттік органның мақсаттары мен міндеттерін іске асыру жөніндегі іс-шаралар	Іске а кезең
1	2	3
<p>1-стратегиялық бағыт. Тауар нарықтарында бәсекелестікті дамытуға жәрдемдесу</p> <p>1.1-мақсат. Тауар нарықтарында тиімді бәсекелестікті құру арқылы нарық субъектілері мен тұтынушылардың әл-ауқатын арттыру</p> <p>1.1-міндет. Тауар нарықтарын монополиясыздандыру</p> <p>1.2-міндет. Бәсекелес ортаның жай-күйін жақсарту</p> <p>1.3-міндет. Тауар нарықтарында жай-күйді бақылау сапасын арттыру және күшейту, оның ішінде негізсіз мемлекеттік қатысуға жол бермеу</p>	<p>1. Қызметкерлерді біліктілікті арттыру, оның ішінде қайта даярлау курстарында оқыту</p> <p>2. Тағылымдамалар өткізу, халықаралық ұйымдардың оқу бағдарламаларын енгізуі.</p> <p>3. Тиісті бұзушылықтардың алдын алу мақсатында ақпараттық қауіпсіздік жөніндегі іс-шараларды түсіндіру.</p> <p>4. Қызметкерлерді мемлекеттік және ағылшын тілдеріне оқыту жөніндегі іс-шараларды өткізу.</p> <p>5. Басшы лауазымдардағы әйелдердің өкілдігін кемінде 30 %-ға қамтамасыз ету.</p> <p>6. Агенттіктің ұлттық құрамында жергілікті халық өкілдерінің болуын қамтамасыз ету.</p> <p>7. Ақпараттық жүйелерге ІТ-аутсорсингін енгізу</p> <p>8. Агенттік қызметкерлері қызметінің тиімділігіне бағалау жүргізу</p> <p>9. Қызметкерлердің ротациясын, оның ішінде «орталық-өңір», «өңір-орталық», «өңір-өңір» бағыты бойынша жүзеге асыру</p>	2014 жылд
<p>2-стратегиялық бағыт. Бәсекелестікті қорғау және монополистік қызметті шектеу</p> <p>2.1-мақсат. Тауар нарықтарына кемсітусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету</p> <p>2.1-міндет. Қолжетімді баға бойынша қаржы қызметтерін көрсетуді қамтамасыз ету мақсатында қаржы қызметтерінің жеткізушілері арасында тең жағдай жасау</p> <p>2.2-міндет. Мемлекеттік органдардың бәсекеге қарсы іс-әрекеттерімен келтірген залалдарының алдын алу</p> <p>2.3-міндет. Адал бәсекелестікті насихаттауды және қабылданған шешімдердің ашықтығын қамтамасыз ету</p> <p>2.4-міндет. Монополияға қарсы заңнаманы тиімді құқықтық қолдануды қамтамасыз ету</p>		

5. Ведомствоаралық өзара іс-қимыл

Ескерту. 5-бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 07.06.2014 № 625 қаулысымен.

Қол жеткізу үшін ведомствоаралық өзара іс-қимыл талап етілетін міндеттердің көрсеткіштері	Ведомствоаралық өзара іс-қимыл жүзеге асырылатын мемлекеттік орган	Ведомствоаралық өзара іс-қимыл о үшін мемлекеттік орган жүзеге асыр шаралар
1	2	3
1-стратегиялық бағ		
Тауар нарықтарында бәсекелестікті дамытуға жәрдемдесу		
1-мақсат.		
Тауар нарықтарында тиімді бәсекелестік құру арқылы нарық субъектілері мен тұтынушылардың әл-ауқатын артты		
1.1-міндет.		
Тауар нарықтарын монополиясыздандыру		
Табиғи монополиялар субъектілерінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің (ТМПА, ККМ	«Табиғи монополиялар субъектіле реттеліп көрсетілетін қызметтері тауарларының, жұмыстарының) тіз

тауарларының, жұмыстарының) тізбесін қысқарту		бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Үкіметінің 2006 жылғы 14 наурызда 155 қаулысына өзгерістер енгізу
Мемлекеттік монополияға жатқызылған қызмет түрлерін қысқарту	Орталық мемлекеттік органдар, облыстардың және Алматы, Астана қалаларының әкімдіктері	Тиісті НҚА-ға өзгерістер енгізу
1 . 2 - м і н д е т . Бәсекелестік ортаның жай-күйін жақсарту		
Тауар нарықтарына жүргізілген талдаулар нәтижесі бойынша жіберілген Агенттіктің мемлекеттік органдар іске асыруға қабылдаған ұсыныстарының үлесі	Мүдделі орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдар	Бәсекелестікті дамытуға бағытта. Агенттіктің ұсыныстарының ұсынымдарының) орындалуы
НҚА-да бәсекелестікті шектейтін нормаларды жою бойынша ескертулерден мемлекеттік органдардың іске асыруға қабылдаған ескертулерінің үлесі		Нормативтік құқықтық актілер жобаларында бәсекелестікті шектеу нормаларды жою бойынша ескерту қабылдау
Аумақтарды дамыту бағдарламаларын әзірлеу және оларға бәсекелестікті дамыту жөніндегі шараларды енгізуді үйлестіру	ӨДМ, облыстардың және Алматы мен Астана қалаларының әкімдіктері	Аумақтарды дамыту бағдарламала БҚА ұсынған шараларды қарау : енгізу
2 - с т р а т е г и я л ы қ Бәсекелестікті қорғау және монополистік қызметті шектеу		б а ғ
2 . 1 - м а қ с а т . Тауар нарықтарына кемсітусіз қолжетімділікті қамтамасыз ету		
2 . 1 - м і н д е т . Қолжетімді баға бойынша қаржы қызметтерін көрсетуді қамтамасыз ету мақсатында қаржы қызметтерінің жеткізу арасында тең жағдайлар жасау		
Қаржы қызметтері нарығында аяқталған тергеулердің жалпы санынан бұзушылықтар анықталған тергеулердің үлес салмағы	ҰБ	Монополияға қарсы заңнаманы белгілері туралы ақпарат беру
2 . 2 - м і н д е т . Мемлекеттік органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекеттерімен келтірген залалын болдырмау		
Мемлекеттік органдардың және жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша шығарылған нұсқамалардың жалпы санынан орындалған нұсқамалардың үлесі (шағымдалатындарын қоспағанда)	Мемлекеттік органдар Облыстардың және Алматы, Астана қалаларының әкімдіктері	Мемлекеттік органдар мен жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша нұсқамаларды орындау туралы ақпарат беру
Олар бойынша мемлекеттік органдардың, жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша тұлғаларды әкімшілік жауапкершілікке тарту туралы шешім қабылданған істердің жалпы санынан әкімшілік істер бойынша монополияға	Мемлекеттік органдар Облыстардың және Алматы, Астана қалаларының әкімдіктері	Мемлекеттік органдардың, жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша әкімшілік іс жөніндегі монополияға

қарсы органның орындалған шешімдерінің үлес салмағы (шағымдалатындарын қоспағанда)	қарсы орган шешімдерінің орынд туралы ақпарат беру
--	--

6. Тәуекелдерді басқару

Ықтимал тәуекелдің атауы	Тәуекелдерді басқару бойынша шаралар қабылданбаған жағдайда ықтимал салдарлар	Тәуекелдерді басқару жөнінд іс-шаралар
Сыртқы тәуекелдер		
Әлемдік нарықтардағы ахуалдың өзгеруі	Бәсекелестік дамымаған нарықтар санының артуы	Тауар нарықтарындағы жағдай тексеру және оларды жақсарту жө Қазақстан Республикасының Үкім ұсыныстар енгізу
Ішкі тәуекелдер		
Бәсекелестікті дамыту жөніндегі жергілікті атқарушы және орталық мемлекеттік органдар жұмысының жеткіліксіздігі	Қойылған мақсатқа қол жеткізілмеуі	
Жергілікті атқарушы және орталық мемлекеттік органдардың Қазақстан Республикасының Үкіметі мақұлдаған Агенттіктің ұсыныстары мен қорытындыларын орындамауы	Нарықтарды монополияландырудың, экономикаға мемлекеттік қатысудың өсуі және бәсекелестікті дамыту бойынша кедергілердің ықтимал пайда болуы	Орын алған проблемалық мәсел туралы Қазақстан Республикасы Үкіметін жедел ақпараттандыру оларды шешу бойынша ұсыныстар
Азық-түлік тауарларын өндіру көлемдерін, ішкі нарықтарға жеткізілімдер көлемін азайту	Азық-түлік нарықтарында бағаның өсуі	Монополияға қарсы заңнама бұзушылықтарды тексеру
Мемлекеттік органдар мен нарық субъектілерінің адал бәсекелестіктің қағидаттары туралы бейхабар болуы	Мемлекеттік органдар мен нарық субъектілерінің бәсекелестіктің жалпы қағидаттарын бұзатын шешімдері мен іс-әрекеттерінің ықтимал қабылдануы	Монополияға қарсы орган жүргі іс-шаралар арқылы адал бәсекелес белсенді насихаттау

7. Бюджеттік бағдарламалар

Ескерту. 7-бөлімге өзгерістер енгізілді - ҚР Үкіметінің 25.04.2014 № 401; 07.06.2014 № 625 қаулыларымен.

Бюджеттік бағдарлама	001 «Бәсекелестікті қорғауды қамтамасыз ету, монополиялық қызметті шектеу жосықсыз бәсекеге жол бермеу жөніндегі қызметтер»	
Сипаттау	Экономикалық шоғырлануға талдау, мониторинг жүргізуді және бақылауды қамтамасыз бәсекелестік саласында өзекті зерттеулер жүргізу, бәсекелестікке қарсы іс-әрекеттер жосықсыз бәсекелестік фактілерінің жолын кесу, стратегиялық жоспарлау, үйлестіру халықаралық ынтымақтастық, құқықтық қамтамасыз ету, бәсекелестікті адвокаттандыру	
	мазмұнына қарай	мемлекеттік функцияларды, өкілеттіктерді жүзеге а және олардан туындайтын мемлекеттік қызметті көрсету
		жеке

Бюджеттік бағдарламаның түрі	іске асыру тәсіліне қарай							
	ағымдағы/даму		ағымдағы					
Бюджеттік бағдарлама көрсеткіштерінің атауы	өлшем бірлігі	Есепті кезең		Жоспарлы кезең			Жобаланатын жыл	Жобала жыл
		2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тікелей нәтиже көрсеткіштері: Табиғи монополиялар субъектілерінің реттеліп көрсетілетін қызметтерінің (тауарларының, жұмыстарының) тізбесін қысқарту	бірлік	1	1	-	1	-	-	-
Тауар нарықтарына жүргізілген талдаулардың саны	бірлік	41	20	20	20	20	-	-
Мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекеттері фактілері бойынша шығарылған нұсқамалардың жалпы санынан орындалған нұсқамалардың үлесі (шағымдалатындарды қоспағанда)	%	-	64	66	68	69	-	-
Олар бойынша мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың бәсекелестікке қарсы іс-әрекет фактілері бойынша тұлғаларды әкімшілік жауапкершілікке тарту туралы шешім қабылданған істердің жалпы санынан әкімшілік істер бойынша монополияға қарсы органның орындалған	%	-	62	64	66	67	-	-

шешімдерінің үлес салмағы (шағымдалатындарын қоспағанда)								-	
Қаржы нарықтарын қоспағанда, нарық субъектілеріне қатысты аяқталған тергеулердің жалпы санынан бұзушылықтар анықталған тергеулердің үлес салмағы	%	89,4	85	86	87	88		-	-
Адал бәсекелестік артықшылықтары, Агенттіктің негізгі қызмет, сондай-ақ ақпараттық материалдардың жалпы санынан қолданыстағы монополияға қарсы заңнама нормаларын түсіндіру бойынша жұмыс нәтижелері туралы ақпараттық материалдардың үлесі	%	-	50	56	60	65		-	-
Түпкілікті нәтиже көрсеткіштері: Экономиканың түйінді салаларының монополиялану деңгейі	Балл	-	0,80	0,76	0,69	0,66		-	-
Сапа көрсеткіштері: Агенттік жоспарлаған іс-шаралардың уақтылы және сапалы орындалуы	%	100	100	100	100	100		-	-
Көрсетілетін мемлекеттік қызметтің сапасына қанағаттанған тұтынушылардың үлесі	%	85	87	91	96	97		-	-
Жүргізілген құқықтық сараптаманың болжамды саны	бірлік	-	130	140	150	155		-	-
Агенттік қабылдаған халықаралық міндеттемелердің орындалуы	бірлік	-	100	100	100	100		-	-

Тиімділік көрсеткіштері: Бюджеттік бағдарламалардың тиімді және сапалы орындалуы	%	100	100	100	100	100	-	-
Бір қызметкерге шығындар	мың тг.	3325	4237	4073	4160	4180	-	-
Бюджеттік шығыстардың көлемі	мың тг.	718322,7	860187	819 538	840268	844301	-	-
Бюджеттік бағдарлама	002 «Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау агенттігінің күрделі шығыстары»							
Сипаттама	Қазақстан Республикасының тауар нарықтарында адал және еркін бәсекелестікті қамтамасыз ету бойынша Агенттікке жүктелген міндеттер мен функцияларды тиімді орындау							
Бюджеттік бағдарламаның түрі	мазмұнына қарай			күрделі шығыстарды жүзеге асыру				
	іске асыру тәсіліне қарай			жеке				
	ағымдағы/даму			ағымдағы				
Бюджеттік бағдарлама көрсеткіштерінің атауы	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең				
		2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тікелей нәтиже көрсеткіштері: Басқа да және негізгі құралдарға жататын тауарларды сатып алу	ед.	93	337	68	-	-	-	-
Түпкілікті нәтиже көрсеткіштері: Агенттіктің материалдық-техникалық базасының жай-күйін жақсарту (ұйымдастыру техникасын және жабдықты сатып алу) бойынша жоспарды орындау	%	100	100	100	100	100	-	100
Бюджеттік шығыстардың көлемі	тыс. тг.	15767	133362	19 610	0	0	-	-

Бюджеттік шығыстардың жиыны

Ескерту. Кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 25.04.2014 № 401; 07.06.2014 № 625 қаулыларымен.

	өлшем бірлігі	есепті кезең		жоспарлы кезең				
		2012 жыл (есеп)	2013 жыл (ағымдағы жоспар)	2014 жыл	2015 жыл	2016 жыл	2017 жыл	2018 жыл
Бюджеттік шығыстардың БАРЛЫҒЫ:	мың тг.	734090	993549	839 148	840268	844301	-	-
ағымдағы бюджеттік бағдарламалар	мың тг.	734090	993549	839 148	840267	844300	-	-
бюджеттік даму бағдарламалары	мың тг.	-	-	-	-	-	-	-

Ескертпе: аббревиатуралардың толық жазылуы:
ТМРА – Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу агенттігі;
ҰБ – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі
ККМ – Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі;
ДЭФ – Дүниежүзілік экономикалық форум;
ТМД – Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы;
БАҚ – бұқаралық ақпарат құралдары.